

Mircea Brenciu

EXORDII
&
BRUIOANE

Editura S.Z.O.C. „Cincinat Pavelescu”
Brașov 2021

©MIRCEA BRENCIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
Brenciu, Mircea
Exordii și bruioane – Brașov 2021,
(Eseistică, cronici literare și artă plastică, prefațări, postfațări,
disertații)

266 pagini, 14 x 20 cm.
Coperta: Gabriel Stan
Corectura: autorul

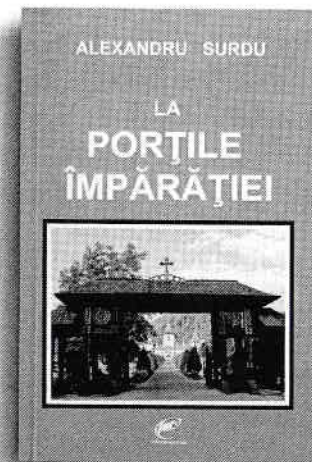
Lucrarea a apărut sub egida editurii:
Societății ziariștilor și oamenilor de cultură
„Cincinat Pavelescu” Brașov

ISBN: 978-606-94461-8-8
Preț: 30 lei

UN SUMAR AL AUTORILOR COMENTAȚI

Al. Surdu, „Lumina cea adevărată”	9
D. Murărașu, „Eminescu, sacrificatul și contemporanul nostru”	16
C. Noica, „Rostul filosofilor”	25
G.Stan, „Dincolo de underline”	32
G.Stan, „O disertație pentru Gențiana”	43
G.Stan, „„Îngerii visători” și iubirea ubicuă”	52
G.Stan, „Un risc asumat”	58
G.Stan, „Metapictura”	69
G.Stan, „Staza care produce cuvântul”	74
G.Stan, „Elogiu orgasmului”	82
T.Roth, „„Evreu fără frontiere” – un spațiu al francheței și serenității”	89
I.T.Brenciu, „Mărturie de nepot”	114
M.Brenciu, „Cinci autori pentru o carte”	122
S.Vălcu, „Definind prin sugestie”	139
C. Tofan, „O poveste despre...poepropale și gliale”	143
M. Brenciu, „Prolog scatologic”	155
Erika Bräuer-Winkler, „Cartea unei scriitoare neconștiente de vocația ei”	160
Concursul „Nihil Sine Deo”, „Cuvânt înainte”	166
Titu Popescu, „O excepțională analiză a alienării românilor sub totalitarism”	181
Paul Sân-Petru, „Un poet al providenței”	185
T. Vasilcău, „Poetul ca un sfșnic”	191
Peter Teodor, „Acasă înveți să inbești”	195
Mircea Sevaciuc, „15 Noiembrie 1987 – Ziua demnității”	198
V.I.Pica, „Rostul suferinței”	202
G.Stanomir, „Viața este o întâmplare minunată”	213
G. Echim, „Poeme întoarse la cumpăna timpului”	218
M. Brenciu, „O explicație necesară”	222
M.Brenciu, „Brașov – Heidelberg”	226
Nora Vlad, „Bine ai venit, prințesă!”	230
Maria Onacă, „Ciudata normalitate a unui debut”	233
M.Băgiu Marino, G. Moldovan, „În anticamera raiului”	238
Sorin Ștefan, „Premieră absolută la Brașov – Karate real extreme”	244
Tiberiu Foriș, „O carte cu masca pe... figura de stil”	249
Dan Despan, „O observație de suflet”	257
M.Brenciu, „La cumpăna dintre efemer și etern”	259

LUMINA CEA ADEVĂRATĂ

*O modestă disertație la lansarea în Brașov a volumului
„La porțile împărăției” de Alexandru Surdu*

Recenta lucrare a filosofului și logicianului Alexandru Surdu, intitulată **„La porțile împărăției”** (Edit. „Contemporanul” București, 2016), vine ca o încununare de sorginte beletristică a preocupării marelui gânditor român de vârf, a cărui carieră a atins cu adevărat o culme prin publicarea celebrului volum **„Pentamorfiza artei”** în 1993, sub egida Editurii Academiei Române. Desăvârșirea dialecticii penta-dice sub prestigioasa-i semnătură vine în întâmpinarea unei

perspective novatoare în ceea ce privește aspectul tratării dimensiunilor în cugetarea filosofică și nu numai, dimensiunile existente în antecedentele abordări ca fiind preponderent binare, în viziunea atâtor școli de gândire de aiurea de la Aristotel încoace. Alocarea unei modificări de repere dialectice se produsese substanțial prin tetrada lui Kant și, spre mândria noastră, continuată sub neostoita asumare filosofică a liderului spiritual de la Păltiniș. Iată că, Alexandru Surdu inițiază și consfințește mecanismele unei dialectici inovatoare, cea pentadică, considerată de autor, dar și de observatori, ca fiind maximală. Impunerea lait-motivului cifrei *cinci* nu are la Surdu un caracter de efemeritate speculativă ori metaforizantă, căci prin recunoașterea implicării nolens-volens, de la sinele natural a acestei determinări cu valoare matematică, se desfășoară în fapt întreg cortegiul existențial uman. Noua filosofie pentadică a lui Alexandru Surdu justifică și într-un orizont epistemologic ceea ce era hărăzit mai devreme sau mai târziu să fie observat, analizat și abordat sub argumentația pertinentă a unui solid și inedit sistem filosofic proteguitor. Spun inedit deoarece Alexandru Surdu a dezvoltat o nouă filosofie, a descoperit un sistem despre a cărui existență se întrezăreau unele premise de la anticul Platon. Din exact această perspectivă Alexandru Surdu revine în anul 2012 la editurile Academia Română și Herlad București cu irepetabilul volum „**Problema transcendenței, Filosofia pentadică I**”, în care justifică aprioric răspunsul dat unei trebuințe de a fi a acestui sistem prin invocarea unei necesități istorice care trebuia să se impună cândva și undeva. Obiectivând fenomenologia pentadică filosoful nu a făcut altceva decât să o releve cu instrumente corespunzătoare într-un moment al stazei în gândirea speculativă filosofică actuală, aducând în prim planul justificărilor axiologiei existențiale această formulă ontologică ce se cerea a fi confirmată prin

însăși natura evoluției gândirii umane, ea fiind scoasă la lumină și înfrumusețată de condeiul lucid și extrem de impunător al filosofului și logicianului român Alexandru Surdu. Rezumativ, autorul definește acest mod de gândire ca fiind teoria trecerii de la **subzistență** și **existență**, prin intermediul **finței** și al **realității**, la **existența reală**. Cele cinci faze exprimate aici chintesențial continuă în plan profund inovator acea Devenire întru ființă a lui Noica, cu observația că ambele atitudini au însumate în starea lor inițială și exercițiul mirabil al relevatorului spațiului mioritic, Lucian Blaga, și fără a-l omite pe Vasile Conta cu șocanta lui Teorie a ondulațiunii universale. Tocmai de aici se desprinde analiza care trebuie făcută în legătură cu volumul de eseuri al lui Alexandru Surdu, „**La porțile împărăției**”. Este necesară această introducere avertizatoare tocmai pentru a stabili că raporturile cunoașterii procedurii pentadice asigură un acces inițiativ în bogata și fremătătoarea lume a eseului multiplicat prin titluri ca: „**De la economia politică la politica economică**”, „**Problema trecerilor dintre orânduiri economice**”, „**Lucian Blaga despre noul eon**”, „**Teoria categoriilor la Constantin Noica**”, „**Logos, cuvinte și rostire**”, „**Cu Lucian Blaga spre tainele sufletului românesc**”, „**Vremea judecătorilor**”, „**Ondulațiunea universală și sufletul românesc**”, „**Despre Dumnezeu și transcendență**”, „**Semnificația pentadică a morții în balada Miorița**”, „**Simularea Apocalipsei**”, „**Cugetări la margine de drum**”, „**Mergentheim. La sediul cavalerilor teutoni**”, „**Vișeul de sus. La sediul cavalerilor marmațieni**”, „**La porțile împărăției**”. Fiecare entitate literară prestabilită printr-un titlu din cele evocate mai sus se manifestă, în afara perspectivei pentadice pe care autorul o sugerează fără a o impune *sine die*, are o deosebită putere evocatoare. Forța cuvântului aruncat în jocul logicii discursului auctorial denotă o superioară viziune stilistică, un mod extrem de personal și de

plăcut persuasiv în gestul de a convinge lectorul cu privire la aceste texte cu adevărat vizionare. Aceeași acoladă pentadică o descoperim în mod firesc în fiecare dintre textele memorabile din carte, fără ca autorul să insiste programatic în impunerea acestui sistem de gândire. El știe prea bine că fenomenologia pentadică există structural și nu va trebui să fie relevată cu orice preț din dorința vreunei evidențieri, orice insistență în această sens ar echivala cu producerea unui recul al speciosului, ceea nu ar fi favorabil pentru finalitatea și scopul operei. Astfel, descoperim singuri la Cantemir, la Blaga, la Eliade, la Noica cele cinci trepte spre împlinirea paradigmei românești; e ca într-o revelație a sinelui descoperit prin oglindire. Românismul este manifestarea plenară a unui patrimoniu stilistic strict determinat categorial, inconfundabil și foarte dificil de receptat de vorbitorii altor limbi, nu există, din afară, o corespondență favorabilă receptării corecte a semioticii valahe. „Și nu mai trebuie să ne mirăm că se tot găsesc unii sau alții, străini de simțămintele noastre, care ne disprețuiesc sau ne înjură, căci ei pur și simplu nu înțeleg nimic din creațiile sufletului românesc. Oamenii aceștia nu știu nici să râdă și nici să plângă cu noi. Nu pot intra în consonanță cu noi, așa cum sufletul românesc, provenit din Spațiul Mioritic, s-a ridicat mereu spre undulațiunea universală, a cărei imagine și al cărei ecou a încercat, după puterile sale, să fie.” (Al. Surdu, „La porțile împărăției”, n.a.) Tocmai în acest spirit al apartenenței la o apocalipsă de sorginte neaoșă, problema transcendenței în arhitectura sistemului său categorial filosofic este restartată din pragul preeminent al devenirii întru ființă al lui Constantin Noica, consolidat prin sistemul atât de mirabil al lui Lucian Blaga. Problematika transcendenței din perspectivă pentadică pune capăt diverselor sofisme metodologice care circulă în eterul bibliografiilor de specialitate, care au cam discreditat sistemele prin absolutizarea ori renunțarea la schemele de

gândire dialectico-speculative binare, triadice, tetradice ori pseudo-pentadice. „Așa au apărut și mai apar încă o mulțime de lumi: inteligibile, raționale, posibile etc., universuri și materii imaginare cu tot felul de începuturi și sfârșituri, fiecare autor considerându-se un fel de Alfa și Omega al diferitelor tărâmurii de vis care îi trec, într-o succesiune prestabilită dialectic, prin minte. Cum era și fantoma stranie a lumii lui Hegel, care mergea în trei picioare. Alfa și Omega ține însă de domeniul clasic al transcendenței. Or, profeții sfârșitului de filosofie au decretat de mult până și «moartea lui Dumnezeu».” (Al. Surdu, „Problema transcendenței”, n.a.). Alexandru Surdu devine un revigorator al sistemelor categorial filosofice tocmai prin spiritul opunerii în fața acestei staze generale ontologico-interogative, el pătrunde în forță în galeria marilor gânditori ai lumii, el este deja un clasic de mare anvergură prin afirmarea deplină a acestei dialectici maximale a pentadei. În aceste condiții, superbul tom „La porțile împărăției”, corespunde deplin exercitiului logico-filosofic de trecere de la teorie la literatura inițiativă-expresivă, acolo unde ne redescoperim cu desfătare și uimire acei parametri existențiali asupra cărora intuim rezonanțe întremătoare cu privire la ființa noastră națională, la destinele ei și, mai ales, privitoare la categoria de pe urmă a filosofiei, transcendența. Și vom constata cu o profundă și sinceră satisfacție intelectuală ca acest aspect al coincidenței hegeliene dintre început și sfârșit are la români o specificitate anume. Românismul corespunde unei exigențe a înconștientului căreia i se supun, în primul rând, creațiile populare, dar și cele culte. Viziunii acesteia, i se adaugă în concret cititorului imaginea unei porți marmariene, cărora li se spune că sunt împărătești, ca niște treceri în lumea de dincolo, în spatele cărora așteaptă o ființă de lumină ce păzește o lume mirifică, nemaivăzută. Aceste superbe lucrări în lemn făurite de meșterii maramureșeni devin pentru Alexandru Surdu cea mai

perfectă sinteză vivanță a demetaforizării unui concept asupra căruia toți filosofi lumii au conchis că reprezintă perfecțiunea hermeneutică și, ca atare, pot specula la nesfârșit atâta timp cât relevarea nu este posibilă din cauza parcimoniei bagajului lexical. Adevărul se află dincolo de cuvinte, iar această poartă împărătească cuprinde toate justificările sintaxelor lumii fără a fi nevoie să pronunți niciun sunet. Poate o exclamație de uimire, care confirmă, iată, realitatea din spatele unui nou termen impus astăzi de fizica cuantică contemporană, dar inițiat de marele Albert Einstein: **entanglarea** (două particule, aflate la distanță una de alta, pot să aibă o legătură între ele, așa fel încât măsurarea stării cuantice a uneia dintre ele schimbă instantaneu starea cuantică a celeilalte particule entanglate cu ea. Au existat încercări de a explica aceste corelații non-locale. Corelarea non-locală duce la o interacțiune interesantă cu Teoria relativității restrânse, care afirmă că informația nu se poate transmite dintr-un loc în altul mai repede decât cu viteza luminii. N.a.). Poate invocând aici și noua și radicală concepție despre existență sub titulatura de **Biocentrism**, în viziunea cercetătorilor Robert Lanza și Bob Berman, care explică de ce toate teoriile cu privire la lumea fizică nu funcționează și nu vor funcționa niciodată dacă nu se va tine seama că viața și conștiința sunt absolut fundamentale în înțelegerea universului. Conștiința în fața porții împărătești este dincolo de temporalitatea abstractă, ea reacționează transcendental cu viteza luminii, iar lumina este Dumnezeirea! Alexandru Surdu se situează astfel prioritar în galeria înțelepților lumii care reușesc să mai depășească încă un impas ontologic general și dacă o face și sub auspiciile dimensiunii devenirii românești este cu atât mai valoros prin asumarea unui fond spiritual ce face posibilă revelarea acelei entanglări ce transcende lumile aflate de ambele părți ale Porții Împărătești.

„Numai cândva, demult, într-o zi de sărbătoare a Sfintei Fecioare Maria, în curtea Mănăstirii din Dragomirești, părintele stareț Sofronie a bătut pentru noi păcătoșii, cu toiagul dreptei sale credințe, la Porțile Împărăției Cerului.” Și mai spune Alexandru Surdu la finalul superbe sale cărți: „Am rătăcit prin întuneric Sfinte, ca un orb, căci singur n-am găsit lumina cea adevărată”.

*

„Mi-e inima frântă de durere. Bunul meu prieten, bunul meu trocar de viață nobilă, marele om de cultură, enormul patriot și inimosul editor, **ACADEMICIANUL ALEXANDRU SURDU**, ne-a părăsit! Nu am nici cuvintele și nici puterea pentru a înfățișa adevărata dramă pentru noi toți în aceste vremuri de restriște și nevolnicie românească, când și așa sunt prea puțini intelectuali autentici de vârf, căci pierzându-l pe marele om de cultură, românii se vor fi însingurat și mai mult. Dumnezeu să-l aibă în pace și milostivire, iar nouă, celor vii, să ne dea răbdarea și înțelepciunea pe care azi le-am pierdut odată cu plecarea marelui meu prieten!”¹

1. (Text-panegiric publicat pe rețelele de socializare în ziua de 11 decembrie 2020)